

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓTI SÁNDOR

A „Nagyvárad” tegnapi számában egy Gdu-líceumi tanár cikkével polemizálva, Jgedüs Nándor a Megjegyzések ro-
vi írja foglalkozik azzal a kérdéssel, el-
est-e nemzetleníteni kisebbségben lévő
nőtömegeket törvényekkel, rendeletekkel s
us mesterséges hatalmi intézkedésekkel?
Gravezetők-e azok, az intézkedések, (sok
estben csak sikanériák), amiket a sovén
nizeti és államalkotó eszméken felépülő
dológia mind sürűben használt fel régeb-
bi a magyarosítás, ma pedig a románosi-
tás érdekében.

A „Megjegyzések” írója a problémát helyesen két mederben tárgyalja. Külön foglalkozik a múlt ismertetésében a pauperizált állapotban létezett román tömegekkel, külön a románság intellektuel osztályával. Előbbire nézve megállapítja, hogy a szegéytömegek elmagyarosítását célzó magyar törekvések a múltban százszázalékos csődöt mondtak. Ez a leszögezés helytálló, ez a megállapítás tökéletesen fedi a

Több momentumot azonban figyelmen kívül hagyott már a cikk ott, ahol az intellektuális romansággal foglalkozik a magyarosító törekvésekkel kapcsolatban. Azonban a többek között, hogy a hatványos nemzetiségi törvény után hozott törvények akadályozták a nemzetiségi intelligencia helyezkedését a közpályákon, mert a magyar nyelv kötelező kikényszerítésével a romanság hátrányos helyzetbe került a magyarországgal. Ugyan a cikk írója itt maga is teszi a paradoxont. Ha a közpályák kiköveltek a magyar nyelvűség akadályát lehetett volna a nemzetiségi intelligencia érvényesülésének, s ha a magyar nyelv érvényesülését a magyarok nem akadályozták, miért törekedtek arra — vetődik fel a kérdés — hogy a nemzetiségi intelligencia a magyar nyelvvel ne találkozzon?

Hegedüs Nándor ezt az általa is tüstént tapintott illogikát így akarja visszavonni a tettenkedésbe: „ma is konstata-
tjuk, hogy a román nyelv ferszirozott kö-
telése mennyire apasztja a közpályakon
z erdélyi magyar intelligenciát és mennyire
lenehéztli annak boldogulását”.

Tökéletesen igaz, hogy ezt konstatál-

Am elfelejtette konstatálni a „Megjegyzések” írója azt, hogy a multban a magyar nyelvnek közpályának való kikövetelésébe románság beleszületett, a jelenben pedig a román nyelvnek hasonló kikövetelésébe a magyarság belezuhan. Ott örökön belül állt módjában a választás a ománságnak a magyar nyelv elsajátítása, vagy figyelmen kívül hagyása között. Minthát a választás egzisztenciális összeomlással volna egyértelmű, ha a közhivatalokból való eltávolítás akkor is be nem következnék, ha a magyar tisztviselő románul tudna beszélni. Az uralkodó román felfogás igen kivételes esetekben tűri meg az államnyelvet beszélő magyar tisztviselőt pozíciójában. S a társadalmi különbség nyílik a mult magyarosításának s a jelen románosításának mérve között akkor is, ha a nemzetiségi intellektuelek

elhelyezkedését a közpályákon nem politikai jelentőségűnek, hanem csak kenyérkérésnek tekintjük.

Senek tekintetében: „idegen” nyelvű nemzetiségi férfiaknak a magyar közéletben, közigazgatásban érvényesülése kimondott korlátokat nem talált, ha az államnyelvet egyszer megtanulták. Természetes, hogy a protekció átkos rendszerét ilyen nemzetiségi kiválasztó szeleplek nem tekinthetjük, hiszen azzal éppoly kínosan szembetalálta magát a született magyar is, mint a tót, sváb, vagy román. De hogy a nemzetiségek gyermekeinek sem renegátságra, sem az államnyelv bírásnál kívül semmi különösebb kvalitásra szükségük nem volt ahhoz, hogy közpályákon is érvényesüljenek, arra bőszesen akadnak példák, amint a magyar közélet vezetői között széttekintünk.

Wekerlénék az apja még sváb volt, az idősebb Wallacsis egyszerű horvát családból emelkedett a miniszteri székbe, Popovics, az Osztrák-Magyar Bank főkezelője a gyermekkorában még szerbül beszélt. Közéleti példaként Bud János is szegény román léte rejtette meg szép karrierjét a nagyvárosi román szemináriumból a magyar pénzügyminiszterségig. Román ember volt Siket Traján, a nagyvárosi posta igazgatója, román ember volt Bolchis Viktor, mégis szép pozícióba került ugyancsak a postánál még a magyar impérium idején. Rajtuk kívül legalább harminc magasabb-rangú postatiszt állott a nagyvárosi postaiszolgálatában. Román ember volt Papp Miklós, a nagyvárosi pénzügyigazgató és román ember volt a pénzügyigazgató helyettese Maros Gábor is.

Hol van itt a gyakorlatban a sokat hang-
goztatott magyar nemzetiségi elnyomás a
közpályákon?

Mindezeknél a felsorolt példánál, amikre jogtalanul ugyan, de mégis rá lehetne fogni a kivételességet, minde példánál jobban rávilágít a magyar toleranciára, hogy éppen a közigazgatásban, különösen a jegyzői karban a románság igenis számarányának teljesen megfelelő arányában képviselve volt. A román impériumnak éppen ebből a magyar toleranciából kifolyólag volt könnyű helyzete a történelmi változás idején. A román jegyzők nagy számára jellemző az, hogy Biharmegye jelenlegi román főszolgabíráinak fele a magyar impérium alatt a közigazgatás szolgálatában állt.

Téves dolog nemzetiségellenes tendenciát keresni a magyar kormányok egyes gazdasági, vagy közlekedésügyi intézkedéseiben is. Hogy a nemzetiségi vidékeket például ritkább vasúthálózat szelte át? Ennek okait sokkal hamarabb találhatjuk el abban, hogy a nemzetiségek a volt Magyarországi hegyvidékeket lepték el, ahol a terep nehézségei folytán a vasútépítés sokkal nehezebb, költségesebb, mint a síkságokon. A „Megjegyzések” írója Biharfüredet említi és Nagybaródot. Az ezer méteren felül fekvő Biharfüredre a huszonöt kilométeres vasutovonalat kiépíteni Belényesből, legalább annyi költséggel járna, mint amennyiből a székeskőrvasuton kétszáz kilométer kiépítése. És Marosvásárhelytől Brassóig, annak dacára, hogy ez színmagyar vidék, a kilencszázazas évek elején a székeskőr még álmában sem látott gőzvasutat!

az intelligencia elhelyezkedése a közpályákon — amennyiben az politikummal összekötvé nem volt s tisztán kenyérkereset szempontjából jött számításba, különös-képpen nem volt megnehezítve a magyar impérium idején a nemzetségeknek. Expressis verbis, tudatos nemzetietlenítés céljával legalább is nem nehezítették az érvényesülést. Hiszen a nemzetietlenítés veszedelme mindig ott kulminál, ahol az egyúttár egy bizonyos jólétre való felelősséggel.

A magyar politika az ezeréves Magyarország összehozásáig nem ismerte fel, hogy egy magyar jólét megteremtése s ebben a jólétben való nemzetiségi részvételnek volna legcélravezetőbb eszköze a magyarosításnak. Nem vette észre, hogy a kultúrán, nyomorgó román tömegek sokkal nehezebben emelkednek ki nemzetiségükből, mint ha őket vasutakkal, okos gazdasági politikával jólétbe emelné.

A román kormányok ugyanilyen vak-
sággal áldva állanak szemben új nemzeti ki-
sebbségeikkel.

Románia a jól és a kenyér eszközével elérhető és egyedül célravezető elnemzetietlenítésre, friss intellektuális rétegeinek gazdasági mohósága folytán, még generációkon keresztül veszélytelen lesz a határai között élő kisebbségekre.

Tabéry Géza

Németország volt az első aláíró

Londonból jelentik: A locarnói szerződést ma írták alá Londonban érdekes és történelmi veretű ünnepségek keretében. A nevezetes aktus kezdete előtt a különböző delegátusok titkárai még egyszer újból átnézték a szerződés szövegét. A szerződés maga négy oldalra terjed, a negyedik oldal azonban már az aláírásoknak van fenntartva.

A vendégek között az egész angol kormány Baldwin vezetésével, továbbá

MacDonald, Lloyd George és más angol politikai vezeték is. Először történt, hogy filmfelvételt készítettek egy politikai egyezmény aláírásának aktusáról. Erre a célra óriási fényszórókat építettek be a nagytérembe. Az aláírást a francia ABC szerint hajtották végre, tehát először Németország írta alá a szerződést. Anglia részéről Chamberlain és Baldwin, Németország részéről Luther és Stresemann írták alá az egyezményt, a többi országok részé-

ról csak a vezető államférfiak. Minden delegátus saját tollával írta alá a szerződést. Chamberlain tollát a külügyminiszteri-umban helyezik el a történelmi relikviák közé.

A locarnói szerződések aláírására küldött német bizottság tegnap délelőtt Ostendébe érkezett, ahol Vandervelde belga külügyminiszterrel találkozott. A három államférfi együtt tette meg az utat a La Manche-csatornán Doverig. A doveri pályaudvaron a delegációt különvonat várta, amely délután félhatkor érkezett meg Londonba.

A Victoria-pályaudvar körül, ahol a delegátusok vonata megérkezett, szigorú rend volt és a delegátusok vonatának érkezésénél csak a sajtó képviselői és néhány fényképész lehetett jelen. A delegátusok fogadására Chamberlain angol külügyminiszter, D'Abernon berlini angol nagykövet, Stahmer londoni német nagykövet jelentek meg. Amikor a delegáció tagjai a vonatból kiszálltak, Chamberlain feléjük sietett, igen melegen üdvözölte Luthert, Stressemann és Vanderveldet és azután Lutherhez fordult és németül beszélgetett a német kancellárral.

A pályaudvarról az angol kormány által rendelkezésre bocsátott autókban a Ritz-szállóba hajtottak a delegátusok. Az autók fekete-vörös-arany színű zászlócskák díszítettek.

Páris, december 1. Briand délnél a francia delegációval Londonba utazott. Nagy néptömeg jelent meg a pályaudvaron, mely lelkesen ünnepelte Briand-t. Az ünnepelés egyben meleg tüntetés volt a béke mellett. Briand-al együtt Benes cseh külügyminiszter is Londonba utazott.

London, december 1. Briand francia miniszterelnök Benes cseh külügyminiszter társaságában este félnyolc órakor érkezett Londonba. A fogadtatás formalitásai ugyanazok voltak, mint a német delegációé. Utolsó nap este tíz órakor érkeztek meg az olasz delegátusok. Az angol sajtó melegen üdvözi a vendégeket és hosszú cikkekben méltatja a tegnapi nap jelentőségét.

Matlekovics Sándor meghalt

Budapestről jelentik: Matlekovics Sándor dr. valóságos belső titkos tanácsos, volt magyar kereskedelemügyi államtitkár, tegnap 82 éves korában hirtelen meghalt. Matlekovics Sándor évtizedeken át jelentős szerepet vitt a magyar politikában és különösen a közigazgatási életnek volt egyik leg-számottevőbb és jelentős egyénisége.

Sok miniszterelnököt szolgált ki hosszú pályafutása alatt, de tekintet nélkül politikai pártállására, államtitkárságát minden kormány-rezsim idején megtarthatta, annál is inkább, mert szakképzettségét megbecsülték és értékelték.

Matlekovics egy félórával halála előtt még sétált, majd dédunokájával játszadozott. Végül az asztalhoz ült, ceruzát vett a kezébe, hogy az előtte fekvő könyvből jegyzeteket készítsen magának. Ebben a pillanatban érte utol a halál. Temetése csütörtökön délután három órakor lesz az Akadémia előcsarnokából.

Akar-e Ön ingyen chokoládét?

Ha igen, úgy vásároljon HOROVITZ Színház-utcai Cukorka áruházának nagy Mikulás vásárán 100 lei értékűt, akkor ingyen kap egy tábla finom chokoládét.

Mardaescu hadügyminiszter szigorú vizsgálata a repülőgépek átvételéről körül

Bukarestből jelentik. Mardaescu hadügyminiszter a legszigorúbb vizsgálatot vezette be a repülőgépek rendelesek és átvételek körül mutakozó szabálytalanságok ügyében. Ertesítette a bukaresti hadbírószágot, hogy a Fokker-gép átvételeket felül vizsgálják. A Fokker-gépeket egy bizottság vette át a gyártól, amelynek tagjai Veroiade ezredes a repülő osztag parancsnoka és Muncii kapitány. Megállapították, hogy az üzem egészen más típusú gépeket szállított, mint amilyenek elő voltak írva. Eppen ezért Veroiade ezredes lemondott és kilépett a repülőparancsnokságtól. Utóda Jarescu ezredes lesz.

Most derült ki az is, hogy Hentescu ezredes a repülő osztag egyik vezetője ellen tegyalmi eljárást kellett indítani, amelynek során az ezredet elbocsájtották a hadsereg kötelékéből, mert dacára annak, hogy bebizonyosodott a Fokker-gépek használatatlansága, mégis újabb 25 gépet rendelt meg a hadseregnek.

Ugyanígy szerencsétlen vásárlás volt a Potesz-gépek beállítása. A hadügyminisztérium most statisztikát adott ki, amely szerint eddig már 25 Potesz gép zuhant le és mindegyiknek több ember áldozata volt.

DORIAN FILMSZÍNHÁZ

Ma szerdán utoljára 5, 7 és 9 órakor

PERDITA

Boccaccio után 7 felvonásban.

A főszerepben:

Berhardt Goetzke, Werner Krauss, Xenia Desni, Hanna Ralph, Ivy Duke, Lionel Barrymore.

Jón: a

Jón: a

Botrány

Rod la Rocque és Glória Swanson

Nagy karácsonyi vásár!!

December hó 1-én meginduló karácsonyi vásár alkalmával áruimnak egy egész sorát olyan szemmel láthatóan olcsórá szállítottam le, hogy ezen áruk a napi árnál

20 és 25%-al olcsóbban

szerezhetőek be. Hogy a karácsonyi vásár keretében, mely cikkek milyen árban kerülnek eladásra, erre nézve a sok közül néhány cikk felsorolásával szolgálhatok:

Selyem Cristalin	a legdivatosabb színekben karácsonyi ár — — — mtr.	lei 250
Crep de chine	a legdivatosabb színekben elsőrangú minőségben karácsonyi ár — — —	lei 720
Prima gyapju posztó	dupla széles a legpazarabb színekben métere most — — —	lei 275
Csikozott bársonyok	pazar színárnyalatokban pongyolákra nagyon alkalmas mtr — — —	lei 105
Mintázott cotton bársonyok	egyedül célgemnek készített kiváló szép mintákban mtr. — — —	lei 160
Mosó cosmanosi barchetek	az idején legújabb minőségben, minőségéért kezességet vállalok — — —	lei 70
Tenys flanel	complett 75 cm. széles, most csak — — —	lei 33
Batist schiffon	fehérneműre alkalmas, a legfinomabb kelengyébe ajánlható mtr. most csak — — —	lei 65
Prima creas	vászon, ágyneműre alkalmas utólcserélhetően jó minőségben, jelenlegi olcsó ára méterenként — — —	lei 70—75
Gyapju delain	a legfinomabb francia minőség — — —	lei 135
Crepp marocen	csodás olcsóság, garantált jó mosó méterenként — — —	lei 35

Ezenkívül egy hosszú sorozat divatos kabát-kelmék, costüm szövetek, ottoman, crepp-marocen stb. kelmék végtelen olcsó árakban lesznek árusítva. — Kérem a vásárló közönséget, hogy ezen kedvező alkalmat használja fel.

Barna Jenő.

Szerbek és horvátok heves összecsapása a skupstinában

Belgrád, december 1. A szerb parlamentnek szenzációs eseménye volt. Pribicevic Svetožar szerb képviselő, volt miniszter, heves támadást intézett Radics horvát vezérrel szembe. Tudvalevő, hogy Pasics és Pribicevic megerősen még egy kormányon ültek és akkor Radics és az egész horvát parasztpárt a szerb ellen volt és Pasics és Pribicevic bőrkabátokba is zárták a horvát Radicsot. Közben azonban Pasics és Radics kibékültek és a szerb Pribicevicet — egyébként a magyar kisebbség legnagyobb ellenségét — kidobták a kabinettből úgy, hogy Pribicevic most ellenzéki ellenáll.

Pribicevic tegnapi előtti beszédében főleg Radicsot támadta élesen.

— A költségvetés végösszege — mondotta — nálunk állandóan emelkedik, míg más államokban csökkennek a kiadások. Radics most a hadsereg fejlesztéséről beszél, holott még a földművelés is, a hadsereg ellen volt.

Radics: Nem a hadsereg, hanem csak a militarizmus ellen! Ezt ma is állom!

Pribicevic: Radics tette azt a kijelentést, hogy Szerbia egyáltalán nem fizet adót.

Radics: Nem igaz, azt nem mondtam! Csak állapítottam meg, Szerbia kevesebb adót fizet, mint a többi országrészek!

Pribicevic: A triestri események ügyében külügyminiszter válaszolt a hozzá intézett bejegyzésekre, ez a válasz azonban igen rossz benyomást tett minden igaz jogoszláv hazafira. A hány a zágábi incidens miatt a legteljesebb mértékű adta meg Olaszországnak, de a külügyminiszter elmulasztotta, hogy rámutasson arra, hogy a triestri események nem történelmi, hanem zágábi események. Zágáiban sem égetik el az olasz zászlót. Olaszországtól egyáltalán nem kértek elnést, azt azért, hogy Triestben a jogoszláv zászlót feltették a fasizták. A Stefani-ügynek, az az kormány hivatalos sajtószerve legutóbbi közzétett táviratát, amely beszámol arról, hogy Magyarország milyen elégtételt kapott a zágábi eseményekért a jogoszláv kormánytól. Ebben a táviratban vannak olyan pontok, amelyekről jogoszláv közvélemény semmit sem tud.

Nincsis külügyminiszter és Radics István szövege: Ez a jelentés nem igaz!

Pribicevic: A külügyminiszternek kötelessége beszélni arról, hogy a kormány milyen lépéseket tett arra nézve, hogy elégtételt kapott a triestri eseményekért. Radics István nemcsak beszédet mondott Laibachban, amelyben elmulasztotta Olaszországgal is. Két nap se telt el, azonban, amikor Radics megcáfolta a kijelentését és lojalis hangon emlékezett meg Mussoliniról, arról a Mussoliniról, akiről maga állapította meg egy cikkben, hogy az olasz nép ellensége.

Radics: Ne beszéljen itt, hanem olvassa fel a híreket!

Pribicevic: Ha egy miniszter külpolitikai ügyekről ír, vigyáznunk kell, hogy mit mond, mert a nemzet becsületéről van szó.

Radics: En Laibachban mint a horvát párt vezére beszéltem. Népgyűlésre nem jöttem mint miniszter, hanem mint pártvezér!

Pribicevic: Szégyene az országnak az a távirat, amelyet a mit Radics kiadott. Ha Radics tette is kijelentést Olaszországról és Mussoliniról, akkor lett volna benne annyi büszkeség, hogy megmaradjon a kijelentések mellett. Olaszországnak meg kellett volna mutatni, hogy nemünk meg tölük. Kemel pasa kijelentette, hogy szerb-horvát megégőzés folytán Jugoszlávia nyitja olyan erős lett, hogy Törökország nyugaton kivonulhat Európából. Radics, mint nagy hivatkozott arra, hogy milyen szimpátiát fogadtak a megégőzés hírére — Törökországban.

Radics: Az egész világon.

Pribicevic: Arról ellenben nem beszélt, hogy Genfben Cankovval is tanácskozott. Erről Pasics és Nincsis is elfelejtették nyilatkozni. Követeljük, hogy a kormány ne hadda tovább az alkotmány végrehajtását. Írják ki végre a tartományi választásokat.

Radics: Ebben a tekintetben egyetértünk a radikálisokkal.

Pribicevic: Nem tudjuk elérni, hogy a Vajdaságban megéjtsék végre a községi választásokat. A vajdaságiaknak hozzá kell végre jutniuk önkormányzathoz.

Közbenjárások a horvát parasztpárttól:

Miért oszlatta fel a horvátországi képviselőtestületet?

Pribicevic: Csak azokat oszlattam fel, amelyek nem akarták letenni a hűségüket. (Nagy zaj) Radics István nyilatkozatot tett arról, hogy a tanácsoknak nem fogja engedélyezni a részvételt nyilvános gyűléseken.

Radics: Azokat, akik az állam érdeke és a megégőzés ellen vannak, fel fogom menteni másuktól.

Nincsis külügyminiszter: Pribicevic Svetožar beszédére két rövid megjegyzést kell tenni.

Kormányválság Csehszlovákiában

Prágából jelentik: Svehla miniszterelnök ma bejelentette Massaryk köztársasági elnöknek, hogy kénytelen a kabinetalakításra szülő megbízást visszaadni, mert a közoktatásiügyi tárcára nézve olyan differenciák támadtak a klerikális néppárt és a szocialista pártok között, amelyeket ő nem tudott áthidalni.

Kettős halálugrás a negyedik emeletről

Budapestről jelentik: Az 1923 szeptemberében elhunyt rettenetes tűzselei derut számtalan áldozatot szedett. Két esztendőn keresztül pusztított az öngyilkosság pesti és tűzselei letörtek között. De hétfőn este a tűzselei áldozat-lista egyszerre két névvel gazdagodott. A magyar börze két nagyon előkelő, szolidaritásáról ismert tagja egyszerre indult a halálba.

A Jassowitz-testvérek hétfőn este, a csendes és előkelő Katona József-utca 41. számú házában

egyik negyedik emeleti ablakából, amely Jassowitz Gyula lakásából nyílt, az utcára ugrottak és azonnal szörnyethaltak.

Fajdalmas szenzáció a kettős öngyilkosság és az volt az általános vélemény róluk, hogy szolidaritásuk mögött tekintélyes vagyon áll.

A hatvanegyes esztendő Jassowitz Gyula, a Magyar Általános Hitelbank aligargatója volt még pár évvel ezelőtt, majd nyugalmába vonult és ekkor társult öccsével, Jassowitz Sándorral. Az ötvenegyes esztendő Jassowitz Sámuel mindig a bankszakmában dolgozott, mint fiatalember, tisztviselője volt annak a banknak, amelyet Tisza István alapított, mint emlékeztet — kevés sikerrel.

A Jassowitz-testvérek cége, amikor az infláció következtében hirtelen vakmerő lendületet vett a tőzsze, már működött. Ők azonban nem vettek részt azokban az ügyletekben, amelyek egyik napról a másikra gazdag emberre tették a szegényt. Szigorú elvek szerint vezették pénzüzetüket a régi világhoz tartozó Jassowitz-fivérek. Harmonikus életük mindig egyforma volt, nem tartoztak a nagylábon élő börtések közé.

Jassowitz Gyula a Katona József-utca 41. számú ház negyedik emeletén lakott három szobás polgári ízléssel berendezett lakásban. Itt élt nálánál fiatalabb feleségével, akit pár évvel ezelőtt, mint özvegyasszonyt vett el. Jassowitz Gyulának felesége révén rokona lett dr. Saár Kornél neves fővárosi ügyvéd. Saár felesége ugyanis Jassowitz feleségének első házasságából

nem. Pribicevic felolvasta a római Stefani-ügynek táviratát, amely a zágábi afférral kapcsolatban az olasz követeléseket ismertette. Ezzel kapcsolatban van szerencsém kijelentem, hogy a kormány, melyet a zágábi eseményekről tudomást szerzett, saját kezébe vette az ügyet és ezzel csak kötelességét teljesítette. Az a hír, hogy Triestben elégették az olasz trikolórt, ténynek bizonyult. Megjegyzem, hogy az olasz kormány, amely: barátságos kormányként tekintek, a korábbi triestri incidensekkel kapcsolatban hasonló intézkedéseket tett, mint mi a zágábi eseményekkel kapcsolatban. Másik megjegyzésem, hogy Radics ismeretes nyilatkozatait ebben az ügyben nem a kormány pressiójára tette, hanem saját kezébe vette.

Svehla a klerikális néppárt vezérét, Schrameket ajánlotta utódjául.

A szocialista pártok a szociáldemokraták Bechnéit kívánják a kultuszminiszteri tárcával megbízatni.

Miután Schramek megbízatása alig járna sikerrel, azt hiszik, hogy hivatalnok-kabinet következne, vagy új választások lesznek.

származó leánya. Jassowitz Sámuel a Bálvány-utca 2. számú házban lakott, ő is pár évvel ezelőtt nősült csak. Házassága gyermektelen maradt.

Mosolyos búcsú az irodában

A két Jassowitz-testvérnek a Pannónia-utca 2-c számú házban volt közös irodája. Ők maguk nemcsak szóval, hanem még mozdulattal sem árulták el leplezett idegességüket, még az utolsó órákban sem. És ha nem hagytak volna egy háromsoros búcsúlevelet, még zártabb lenne a titok, amely halálbaindulásukat fedi.

Jassowitz Sámuel hétfőn este felhat órákor még bentlábzkodott irodájában. Beszélgetett a főbőr dr. Székely ügyvéddel. Jassowitz nyugodt arccal, elmosolyodva, szivarozgatva ült az egyik karosszékekben. Aztán felvette elegáns városi bundáját, elbúcsúzott az ügyvédtől azzal, hogy hazamegy.

Véres tetemek a havon

Alig távozott el a pannónia-utcai irodából Jassowitz, rémült hang hívta fel telefonon Székely ügyvédet.

Jassowitz Sámuelnek beszél. Drága jó ügyvéd ur, hol van a férjem, mondja meg! Ha nincs ott, siessen utána. Borzasztó dolog történt! Egy levelet hagyott itthon, amelyben bejelenti, hogy öngyilkossá lesz.

Székely ügyvéd, mikor a hírt vette, rémülten ugrott fel és lélekszakadva rohant lakásából a Katona József-utca felé, hogy Jassowitz Gyulától kérjen magyarázatot az öngyilkosságot bejelentő levélért. Székely ügyvéd régi barátja, még a gimnáziumból iskolatársa volt Jassowitz Sámuelnek, ezért nemcsak a szerencsétlen öngyilkos feleségének könyörgése sietette útján, hanem a jóbarát aggodása is.

Amin befordult a Katona József-utcán, már láthatta, hogy hiába futott, — elkészt. A 41. számú ház előtt óriási tömeg állt hóbuc-kák között. A tömeg közepén kis gyűrű, türesen hagyott térség, ahol a behavazott aszfaltot összetört tagokkal, hatalmas vértócsában, még mindig ott fekvőket a Jassowitz-fivérek.

Apolló mozgószínház

SLÁGER!

Szerda, csütörtök, péntek

SLÁGER!

Az utolsó ember

A legszebb filmtörténet 6 felvonásban.

Sírni és kacagni kell Jannings csodálatos művészetén

Egyikőjükben sem volt élet.

A halál előtt

A tragédia részleteit nem igen lehet megállapítani, rekonstruálva az eseményeket, az derül ki, hogy miután Jassowitz Sámuel elindult bálvány-utcai lakásáról, hátrahagyva az öngyilkosságot bejelentő levelet, amely szerint:

„Szeretett Hívesem!

A balsors üldözött. Az üzlet rosszul megy. Ne haragudjatok ránk azért, amit tettünk. Istent veled. Viseljen gondot rád a Teremtő.”

Találkoztott fivérével, aki viszont az utolsó találkozásra Székely ügyvéd lakásából, illetve kettejük közös irodájából indult. Tény, hogy a Katona József-utcai házba Jassowitz Gyula lakására már együtt érkeztek. A háziügyelő leánya, Schmidt Annus vitte fel liften a két idős férfit a negyedik emeletre. Amíg a lift szállt, Jassowitz Gyula és Sámuel beszélgettek. Schmidt Anna azt mondja, hogy igazán nem látszott rajtuk a végzetes elhatározás. Mindketlen nagyon nyugodtak voltak. Németül folyt köztük a diskurzus, amelyből a kisleány csak annyit értett meg, hogy Jassowitz Gyula öccsétől „própénzt kért liftre. Sámuel keresgélgni kezdett a zsebében, nem talált ezreket, mire a fivére azt mondta:

— Na, nem baj, majd elintézzük máskor.

Nyugodt készülődés...

A Jassowitz-fivérek, amint megállapítható volt, nyugodtan, szinte józanon készültek a halálra. Amint a lakásba értek, levették kabátjukat, elhelyezték az előszoba fogasán, azután bementek az ebédlőbe, Jassowitz Sámuel egy cégjelzésű levélpapírra nyugodtan még a következő szöveget írta:

„Arra kérem a hatóságokat, hogy az öbudaí zsidótemetőbe temessenek el közös sírba kettőnköt, hogy drága jó szüleink mellett pihenhessék ki a nehéz élet fáradságait az örök békében. Remélem, hogy ezen utolsó akaratunkat tisztelni fogják és teljesítik.”

Ezután a két Jassowitz-fivér levelet letelelt a falra, manzsettáját, kivették mind a ketten mellényzeheikből az aranyórát, cigarettatárcát, okmányt és ezeket az értéktárgyakat bőrtárcájukkal együtt — mindegyikben pár millió bankjegyet — az ebédlő asztalára helyezték.

A borzalmas kettős öngyilkosság negyednyolc óra tájban történt, közvetlenül utána rendőri bizottság jelent meg a helyszínen.

Dr Székely Dezső ügyvéd kijelentette dr Lakatos Ferenc rendőrfőnökműködésnek, a bizottság vezetőjének, hogy szerinte nemcsak hogy följelentés nem volt a cég ellen, hanem még polgári per sem indult Jassowitzék ellen, mert a két fivér olyan páratlan szolidaritással vezette az irodát, hogy feleikkel sohasem akadt különbség. Kétségtelen azonban, hogy most, miután a tragédia megtörtént, ki fognak derülni azok az okok, amelyek a tragédiát előidézték.

A két Jassowitz családját a legnagyobb, a legmegdöbbentőbb meglepetésként érte a kettős öngyilkosság híre.

Jassowitz Gyuláné abban az időben, amikor férje kiugrott a lakásuk ablakán, leányának, Saár ügyvédnek Solyom-utcán lévő lakásában tartózkodott. Mikor azután kíméletesen értesítették férje öngyilkosságáról, eszméletlenül esett össze és ájultságából örökig nem tért magához. Késő este, mikor jártányi ereje támadt, mindenáron haza akart menni a tragikus emlékü lakásába. Hozzá tartozói teljesítették kérését, így az özvegy a helyszínen találkozott még a rendőrbizottsággal. Ki akarták hallgatni, de az asszony egyre azt hajtogatja, hogy nem tud semmiről.

Leitner Márton ri-nál cérna damaszt ebédlő készletek a legszebb kivitelben, óriási választékban.

Öcska bőrkabátja
vadonat ut less, fia avt
rendbelsőzati, átjetteti
Fuchsnál, Baross-utca és Vitéz
Mihály (Magyiac-tér) sarok.

Nagy választék **női kabátokban**
legolcsóbb árak.
„Model” áruház
Strada Vlahuța (volt Szent János-utca) 6 szám alatt.

Ha bármit gyorsan és előnyösen el akar adni,
adja bizományba Sternberghez, Reg. Ferd. 14.

Letartóztatott a sziguranca egy akla- hamisító fiatalembert

Pár héttel ezelőtt feltűnt Nagyváradon egy fiatalembert, aki különös viselkedésével magára vonta a hatóságok figyelmét. Diáknak, tisztviselőnek, tanárnak adta ki magát a jó megjelenésű fiatalembert, aki kezdett otthonosan berendezkedni Nagyváradon. Úgyancsak ez a fiatalembert röpcédulákat nyomtatott és kitűnő módszerével angol, francia, román és német nyelvek tanítását hirdette.

A hatóságok figyelni kezdték a gyanús fiatalembert, aki nem sokára megérett a letartóztatásra. Domaica Constaninnak hívják. harminckét éves, karánsbesi születésű, -oglakozása nincs. Hamis okiratokkal bejutott a pénzügyigazgatósághoz tisztviselőnek, de ott is csak azért maradt, hogy egy pár hivatalos pecséttel ellátott blankettát szerezzen, amit később vélt felhasználhatni. A sziguranca tegnapelőtt letartóztatott. A házkutatás alkalmával több üres iskolai bizonyítványt, pecsétet is ellátva, katonai okmányokat, üres szabadságos leveleket és más okmányokat találtak.

Erdekes különben, hogy egy csendőrmester kapott egy harmadik liceumról szóló végbizonyítványt Donaciotól. Az őrmester az elmúlt napokban különben levizsgázott a negyedik liceumból, amelyet a falsbizonyítvány nélkül aligha tehetett volna meg. Donaciot különben tegnap a sziguranca átkísérte a királyi ügyesség fogházába.

Véres verekedés kibékülés- sel és pénzbüntetéssel

Két esztendővel ezelőtt 1923 júliusában Pece-szöllősen egy mulatozás után véres verekedés történt. Bagosi Ferenc összeverekedett Stocker Mihállyal. Mind a ketten részek voltak. Birkózni kezdtek és Bagosi teljes erővel a földhöz vágta Stockert, aki belesett egy szalmahányó vasvillába. Stocker sérülése nagyon súlyos volt, hogy be kellett hozni a közkórházba. Bagosi éjjel-nappal ott volt a sebesült Stocker ágya mellett, mert ahogy kijózanodik, rögtön ki is békülték. Bagosi nem volt megelégedve a kórházi ápolással és a saját költségén haza vitette. Csakhamar tel is gyógyult.

A büntető eljárás azonban megindult Bagosi ellen és két esztendő után a tegnapi tárgyaláson vonta felelősségre a törvényszék Manea Alipandertanácsa.

A tanak egytől-egytől bizonyították, hogy Bagosi csendes, rendes ember, aki nagyon megbánta a tettét.

Úgy ápolta Stockert, mint a saját testvérét — mondja egy tanu — minden nap husilevest adott neki!

A súlyos testisértést még sem lehet elfelejtetni. Legalább is a bíróság nem felejtette el és minden enyhítő körülmény figyelembevételével 1500 lei pénzbüntetésre ítélték Bagosit, aki megnyugodott azt ítéletben.

Csecsemőgyilkosság Ermihályfalván

Az ermihályfalvai csendőrség pár nappal ezelőtt borzalmas büntényt fedezett fel. Meggyilkoltak egy házasságon kívül született csecsemőt, kötelel hurkoltak a nyakára, megfojtották és elásták Ermihályfalva határában. Az eset nem szenzációs. Naponta ki tudja hány történik. Sági János 22 éves ermihályfalvai legény szerelmi viszonyt folytatott Adorján Lidi nevéhez húsz éves leánnyal. Beszél a falu, mint ilyenkor szokás, de a két szerelmes nem törődött senkivel. A viszonynak meg lett a következménye: Adorján Lidi pár nappal ezelőtt egy fiú gyermeknek adott életet. A „szegényt” azonban nem tartották meg sokáig. Adorján Lidi édesanyjával és kedvesével pokoli tervet eszelt ki. Ahogy megszületett a gyermek, Sági János már ott várt az ablak alatt. Kiadták a gyermeket az ablakon, Sági János kötelel hurkolt a nyakára és egyetlen szorítással megfojtotta. Azután kivitte a meggyilkolt csecsemőt az akácsoha és eltemette. A faluban megkezdődött a suttogás, amiről a csendőrség is tudomást szerzett, bevezette a vizsgálatot, amely hamar eredményre vezetett. Egy névtelen levél még a meggyilkolt csecsemő nyugóhelyét is megjelölte. A csendőrség a hullát exhumálta és Sági Jánost, Adorján Lidit és annak anyját letartóztatta. A vizsgálóbírósnál tegnap hallgatta ki a három csecsemőgyilkossággal vádolt embert és elrendelte a vizsgálati fogságot ellenük.

Levél a táncról

A következő sorokat kaptuk:

Kedves Szerkesztő ur!

Kérem, engedje meg, hogy a „Nagyvár” 28-iki számában megjelent két nyílt levélhöz mentárként egy harmadikat küldhessek. E bevetés után a tárgyra térek.

Először is üdvözlöm, bár ismeretlenül, leányát, akinek a levele elsőnek volt lekötve, mert majdnem teljes egészében igazra van, majdnem I, mert — mint érdekelte fél — nem szén elfogulatlan, bár nagyon helyes okoskodás és érveléssel bizonyítja a maga igazát. Szerintem tánc kellemes szórakozás, szép táncot nézni: jól táncolni: kellemes, ügyes párral lejteni: táncolni.

Természetes, hogy tánc és tánc, táncolók között nagyon nagy különbség van. A nyilvános, specialiter kávéházi tánc meg nem fogásolható, mert hiszen így mindenkinek alkalmat nyújt a bizonyára jószándéku tulajdonos, hogy bármikor kedve szerint szórakozhasson, bizony egy kissé szükséges is a mindennapi életben kifáradt ifjúságnak. Elég korán beleszeretnek az Élet nem éppen kellemes tengerébe, még talán azok sem veszik rossz néven a könnyű megszereshető kellemes szórakozás lehetőségét, akiket nem bánt a napi megélhetés gondja. De... ahhoz, hogy az ilyen módon nyújtott, mes időtöltés ne legyen visszatartó, az is szükséges, hogy a „jeunesse d'oree” is kifogástalanul selkeden. A modern gondolkodás és a modern élet még nem jelent egyet a kihívó izletelenség a felvilágosultság még nem kívánja a durakorlátokatlan érzékiséget.

Aki azonban ezt hiszi: legalább ne követse ugyanazt másoktól, vagy ne mutassa meg hitét nyilvános helyen. En sem vagyok szent, de olyan viselkedés, amilyent nyilvánosan az „aranyifjúság” mindkét nembeli része — sajnos nagyon gyakran! — ez még engem is ellenszenvedés, ha nem éppen undorral tölt el. Nehogy azt valaki, hogy talán valami ósanyam korabeli fogatlan erenycsözvagyok: sierek megjegye, hogy „La garconne”-t én is ismerem, a „Táncébredés”-t én is láttam és ennek célját helyes sőt tovább megyek: nem csak olvastam, de én van Heinz „Alraune”-ja és híve vagyok a minden testgyakorlásnak, nem botránkozom meg meztelen táncosok előadásain sem, mert megtest, hanem a művész szemével nézem megtest, hanem a szépet. Nem ítélem el az egyjárom leányokat sem, mert ha önmagukra nem sekvigyáznak, akkor hiába vigyáz akár száz dame. Visszatérve a kávéházi táncra: úgy hisz, hogy nem ebben, hanem a közönségben van hiba. Eltekintve a kivételtől, tényleg egyes leányok lehetnek a kevésbé művelt lelkű himfiaknak, hogy meglehetősen kifáradt a megdett viselkedés határát.

Ha bármily intim viszonyban is van egy nő és egy férfi, helyesebben éretlen sőt ezt nem szabad nyíltan is mutatni, még kevés idegennel szemben megengedni. Ezt tiltja, izlés és éppen a felvilágosultság a legjobban. Valaki arcátlanul viselkedik, ha valaki egymással az erotikus irodalmi termékeket anélkül, azokat megértéssel: ez még nem jelenti azt, hogy modern ember, sőt! Az igazán intelligens embert az különbözteti meg a vadembertől, főként az attól, hogy akar és tud nemcsak az érzelmet, hanem főként — az érzékem uralkodni. Ha az ellenkezőjét vallja, lesüllyeszti önmagát a lecsenyább fokig. Valóban nem úgy táncolnak a peceparti Párisban, modern táncokat, mint ahogy azt eredetileg lejűk, hanem gyakran oly lehelealakzatokat csinálnak, hogy Lerpsychoe m. hajsza kétfelé állna tőle; amellyel pedig alkalmat nyújtanak olyan izletlen közönségre és mozdokra, ami igazán másvalamire emlékeztet, táncra nem. Művelt emberben van annyi érzék, hogy nem hív fel táncra nyilvános helyen a maga kedves társaságában.

Befejezésül: kedves kis ismeretlen, foggyesen megokolt soraiért az azokban nyilvánosok megjegyzéseiről sok helybeli fiatalembert lyelő üdvözlötét.

Egy fiatal

Selyemperza fényű és mintázatu hencsertakorok, rozok és ágygarnitúrák Leitner Márton ri-nál

QUO VADIS

Dorian Filmszínház.

negyedik napja rossz az aradi telefonvonal

hideg miatt megehezült a helyreállítási munka

Nagyvárad ipar és kereskedelem mérhetetlen kára a nagyváradi-arad-temesvári telefonvonal most már negyedik napja szünetel. A két város közötti telefonvonal a Kereskedelmi Csarnok már egy újabb felépítése érdekében kezdett átköszni. Ehető tehát, ha az ilyen négy-öt napos városi kárt okoz mind a két város kereskedelmében.

Kérdeztük N. Paunescut a telefonosztály vezetőjét, hogyan lehet az, hogy már negyedik napja szünetel a telefonvonal és mindezt ideiglenes helyreállítás helyre a vonalat.

A váratlan hideg időjárás és havazás következtében a vonalzavar — mondja Paunescu főmérnök — nemcsak Nagyvárad és Arad, de Arad és Temesvár között is több helyen elszakadtak a telefonvonalak. Arad és Nagyvárad között néhány óra szünetet okozott és

most a nagy hidegben igen nehéz új vonalakat felállítani a fagyos földben.

Több szerelő munkánk betegben jött haza, a nyílt területeken, ahol az éles szél jobban megfagyott, nagyon nagy a hideg és bizony nem munkánk.

Kérem értesítse erről a közönséget és adják meg, minden fölünk telhetőt megteszünk, a telefonvonalakat még a mai napon helyreállítjuk.

előre minden jazz-band-nek kell hagynia Magyarországot

Budapestről jelentik: A közeli napokban érkező rendeletet addig ki a belügyminisztérium. Ez a rendelet, hogy ugyanúgy, letűnjön a budapesti zenekarok, a rendelet értelmében ugyanis a Magyarországon működő összes külföldi zenekarok, akik a végéig kötelesek befejezni itteni működésüket. Hosszu harci következménye ez a rendelet. A Magyar Zenészszerzők és előadók társaságának memorandumot terjesztett a belügyminisztérium felé, amelyet arra kért a szövetség, hogy megvizsgálja az itt tartózkodási engedélyt a Budapesti működő jazz-band néger zenészekről. A kérelmet azzal indokolták, hogy a magyar zenészek idegen zenekarok elvezik a kenyeret, a magyar zenészek nélkülöznek, külföldön pedig egyáltalán nem tudnak elhelyezkedni. A belügyminisztérium, értesülésük szerint, magáévá tette a Magyar Zenészszerzők és előadók társaságának kérelmét és a megjelenő rendeletet december 31-ike után idegen zenészek nem tartózkodási engedélyt.

A néger zenészek ügye azonban ezzel a rendelettel aligha oldódik meg. A néger jazz-bandek ugyanis többnyire artisták és az Artisták Szövetsége tiltakozni fog eltávolításuk ellen, mert mint tudjuk, a néger zenészeket ugyanaz a nemzetvédelem illeti, mint amelyben a magyar artisták is részvesznek külföldön. Így a néger és magyar zenészek kiutasítása, miután ezek artisták, a külföldön dolgozó magyar artistákra súlyos következményekkel járhat, nagyon valószínű, hogy e rendelet után a magyar artistákat is kiutasítják a külföldi államok. Budapesten jelenleg négy néger jazz-band működik. A rendelet megjelenése után az idegen zenészek fogják futni a szakszövetet.

Dec. 10-én

Henry Marteau

a világ legnagyobb hegedűművésze a Heymann-kertben.

Jegyek a Hegedűs Hirlapirodában kaphatók.

Az osztrák legitimisták nem antiszemita

Bécs, december 1. Schonta Imre fregattkapitány, az osztrák legitimisták egyik vezetője, aki IV. Károly király származékát és legmeghittetebb udvari embere volt, a „Neuer Wiener Journal” vasárnapi számában hosszabb cikkben elmélkedik arról a káros hatásról, amelyet az osztrák antiszemitizmus gyakorol a legitimista mozgalomra. „Jól tudom, írja Schonta, hogy veszedelmes területre lépek, amikor az antiszemitizmussal szemben állást fogllok. Zsidókérdésnek mondanak majd, de én ezt megkockáztathatom, mert akik ismernek, azok tudják, hogy meggyőződésem nem eladó. Nekem közönyös a mások véleménye, de nem közönyös a császárság visszaállítása érdekében való harc, amelyben egyetlen reményét látom annak, hogy Ausztria népe az elzárkózástól és szolgásgátlól megvassk. De ezeket a törekvéseket veszélyezteti az osztrák néppárt újabb vallott programja, amely azt a látszatot kelti, mintha a monarchisták zárt tömegében az antiszemitizmus mellett foglaltak volna állást. Egy ilyen állásfoglalás árt a mozgalomunknak, mert távol tart minden zsidót attól, hogy a monarchia visszaállításának munkájában részt vegyen. Várhatunk-e tőle támogatást, ha ezért pogrommal adózunk neki!

De ettől eltekintve, vissza kell utasítanunk a faji antiszemitizmust azért is, mert igazságtalan. Igazságtalan, mert tudjuk, hogy sok zsidó jó hazafinak és a monarchia kitaró hívének bizonyult a háborúban és a

háborút követő felfordulásban. És ha csak egy ilyen van közöttünk, már akkor sem szabad az egész családot elítélni. Ha a legitimista mozgalomban sok zsidót ellenségesnek látunk, majd ezt az antiszemitizmusnak köszönhetjük. De nem szabad elriasztanunk azokat, akik szívesen velünk tartanak. Cikkét így fejezi be Schonta: Eppen ma olvastam egy férfias beszédet, amelyben Vázsonyi Vilmos ó excellenciája, volt igazságügyminiszter, Károly király örökösének jogaiért sikra száll. Ez a beszéd azt mutatja, hogy egyik zsidóban több lehet a hűség, mint — mondjuk — egy aranygyapjas-rend valamelyik lovagiában. E beszéd olvasásakor eszembe jutott Vázsonyi Vilmosnak igazságügyminiszterre való kinevezése és eskütele. Enniben az időben a király kíséretével együtt utaztam Bécsből Budapestre. Az udvari vonaton arról vitte, hogy Vázsonyi Vilmos az Udvoztőre és a boldogságos Szűzre esküdt, az eskü tehát Vázsonyit nem kötelezi. Károly király erre a következőket mondotta: „Vázsonyi őszinte, Vázsonyi megtartja az esküt”. Károly király, valahányszor a köztársasági zsidó titkos tanácsos Vázsonyiról szó esett, aki hűségében soha meg nem ingott, mindig erre a jelenetre gondolt és így szólt: „Látja, nem csalódtam: Vázsonyi megtartotta a katolikus esküjét.” Es meglátszott rajta, hogy ez jól esett neki, aként annyian megcsaltak.

Háromszáz beteg hidegen kapta ennivalóját

Menház-akció! tervez a prefektus

A biharmegyei közkórházak annak idején át akarták helyezni az elmekórházak felállításába. Úgy is tervezték, hogy az elmekórház felépítése után a közkórházak építik fel a mindkettőnek közös központi kórházát. Ezért a kórház már az elmekórház területére építették. Aztán abbamaradt minden tervezgetés és egy időben dr. Fráter Imre igazgató főorvos úgy tervezte, hogy az elmekórházról az alaguton keresztül küldik le az ételeket, fedett kocsiiban és sineken. Ezt azonban felvetették s azóta az a rendszer, hogy kétlovas kocsi megy a reggeliért, ebédért, vacsoraért és háromszáz beteg eledelét főrészten hidegen érkezik le a közkórházba, ahol széjelosztják az apácák felmelegítik, amennyire lehet, az ételeket. Ez a helyzet tarthatatlan, mert elsősorban a jó és helyes táplálkozás a fontos a betegek gyógyulásánál, az pedig nem szolgálja helyesen a kórházi betegek egészségét, hogy jól rosszul felmelegített ennivalót kapnak, míg az elmekórházban melegebb esznek. Bolond az, aki nem oda megy.

Érdeklődtünk az iránt, hogy mennyibe kerülne egy önálló, saját konyha a biharmegyei közkórházban. Azt a választ kaptuk, hogy egy modern konyha felépítése és berendezése másfél millió lejt vesz igénybe s ez iránt előterjesztést is tettek a miniszterhez, mert a betegek ellátása elsőrendű kötelemény.

Van aztán a közkórházak egy tehetetelen, amelyet modern kórház nem viselhet el. Valahány elesett ember van Biharban, azt mind a közkórházba viszik, a tetvesek, rongyosok, elzülötték, részegesek, hajléktalanok mind odakörülnek a rendőrség és az előjárások jóvoltából és ott is maradnak. Tehetetlen öregek, akiknek nincs senkije, odahúzódnak s megtöltik az ágyakat. Vannak, akik csak félre mehetnek be lerongyoltan, tetvesen, ruhátlanul, nyáron kimennek koldulni, vagy dolgozni. Ezek számára régen sürgött dr. Pop Sándor főorvos egy menház felállítását. Ennek nincs is akadálya, mert a kisajátítások alkalmával a kisajátított területeken maradtak épületek, amelyeket kevés kiadással át lehet alakítani ilyen szegény-menházzá, ahol ezek az elaggott, megrokkant, árokszerűen összezsúfolt emberek el lehetne helyezni s egy felügyelő vezetés alatt nyáron a kertészetben dolgozhatnak.

gozhatnak, ahol a szükséges ennivalót természetesen olyan módon, mint azt az ügyvédségi fogháznál megtették azzal a különbséggel, hogy az elhagyatott emberek ott élnek. A menházhoz az állam adna 40-50 hold földet a rezervéből s ez lenne az alapja a menház fenntartásának.

Mint értesülünk, dr. Regman Miklós prefektus értesítve a menház halasztatlan szervezéséről, amely a közkórházaknak 20-30 ágát mentesítené a valóban betegek számára, elhatározta, hogy a menház felállítását illetékes helyen ki eszközli. Nagy szolgálatot tesz a közkórházak, ahonnan elesett emberek jutnak megfelelő helyekre s a kórház sok ágya felszabadul s átadható lesz rendeltetésének.

A premontrei rendnek szüksége van erdeire

Evek óta folyik a premontrei rend küzdelme erdeikért. A rendnek ugyanis nagyobb erdőbirtoka volt Almamezőn és Harangmezőn.

Az agrárbizottság ezeket az erdőket is kisajátította és a határozat ellen a rend felekezéssel élt. Kifejtették, hogy az erdők feltélen szükség van, hogy a faszükségletet fedezhessék.

Az almamezői és harangmezői szénbányákba is sok fa kell ipari szükségletre.

A felebbezési tárgyalást tegnap tartották meg a megyei agrárbizottság előtt Georgescu-Valcea táblabíró elnökletével.

A bíróság elhatározta, hogy a kérvényben foglalt adatok valódiságáról helyszíni szemlén fog meggyőződni és ezután döntene, hogy milyen erdőterületet hagyjanak meg a rendnek.

Vásznak, chiffonok, damasztok fehérneműre és ágyneműre, legjobb minőségben **Leifner Márton Rt-nál**

HACKMAYER

uri szabó üzletében Avram Iancu (Kossuth)-utca 2.

eredeti angol öltöztetés különlegességek megérkeztek.

ézeladás a Hófehérke-áruházban

Sas-palota. Legfinomabb kötött árak rendkívül olcsón vásárolhatók

A konzervatív cionisták működése Nagyváradon

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Marosvásárhelyen megtartott országgyűlési konferencián a konzervatív zsidóság érdekeit a „Mizrachi” delegátusok képviselték, akik erős szerveztségük folytán megfelelő eredményeket vettek ki a hagyományhi zsidóság részére. Igazságait a többi pártok is támogatták abból az egyszerű és természetes indokból, hogy a zsidó jövő eredményei csak is a zsidó kultúrától táplálkozhatnak.

Alant adjuk az általuk leadott referátumot két részletben:

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Marosvásárhelyen megtartott VI. országgyűlési konferenciájáról.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Oradea-Mareen megtartott V. országgyűlési konferenciáján határozatba ment — a konzervatív gondolkodású zsidóság cionista irányú megnyerése céljából — a Mizrachi Erdélyi Központnak Oradea-Mare helyi valóságával való megszervezése. Az eddig kis körű korlátozott Mizrachi szervezet erős lendülettel fogott hozzá vidéki és helyi csoportjainak a megalakításához, amelyet azonban a hiányzó anyagi erő folytán kénytelen volt csupán csak a már eddig megszervezett csoportok megerősítésére és a belső szervezetenek kiépítésére korlátozni. Ezen gátó körülmény dacára, ha visszatérünk az elmúlt év munkájára, megelégedéssel állapíthatjuk meg a Mizrachi országgyűlési ténykedésének az eredményét.

Az év kezdetén szervezetünk és a testvérszervezetek között szinte teljesen megszűnt a kapcsolat. Első teendőnk az volt, hogy a csoportokkal a legkövetlenebb érintkezést felvegyük és a kölcsönös bizalmat helyreállítsuk.

A Mizrachi-szervezet Nagyintéző-bizottsága által kiküldött háromtagú munkabizottság odaadó és fáradságot nem ismerő munkájának sikerült, rövid időn belül 800-at meghaladó fizető tagot a helyi reorganizált szervezet után országgyűlési központunkhoz bekapcsolni. Ezt adta meg működésünk, illetve munkánk továbbfejlesztésére az anyagi bázis. Sikertől 130.000 lejt meghaladó kiadási költségeinkre megfelelő fedezetet találni az oradea-mare-i helyi szervezet tagjainak áldozatkészsége folytán, habár a vidéki csoportjainkól ezidőszakra semmiféle anyagi támogatást nem kaptunk. Nagy gondot fordítottunk arra, hogy a levelezés, melynek tulnyomó része a Mizrachi központhoz való csatlakozás bejelentése és személyes intervenciók után való megszervezési kérelem volt, a legpontosabban és leggyorsabban intéztesse el.

Szervezetünk munkájának alapja ezen idő alatt a mizrachista cionista eszme kimélyítése volt.

A cionista-munka egyik legerősebb támasza az utóbbi években a konzervatív és chasid zsidóság egyre fokozódó s ennek már régebben jól szervezett csoportjainak a „Mizrachi” Világszervezetbe való bekapcsolása és együttműködése. Ez azonban egyidejűleg, mint a hitű zsidóság speciális érdekeinek képviselője, mindegyre jobban erősödő ellenzéki munkát is lejt ki a szervezet keretében és egységes fellépésével általános zsidó igazságait igyekszik határozatokká tenni.

Minden törekvésünk tehát oda irányult, hogy egyrészt a palesztinai Alliját, emigrációt, letelepedést és kolonizációt a rendelkezésünkre álló erők és eszközökkel támogassuk, másrészt fáradságot nem kímélve arra törekedjünk, hogy az erdélyi zsidó hagyományhi zsidóságot egységes keretbe tömörítsük; hogy ezáltal a Mizrachi Világorganizáció után az avának és tekintélyének egész súlyával befolyásolhassa az Erec-Iszraél-i munkát és egyben támogasson bennünket abban a nemzeti küzdelemben, melynek célja a hagyományhi zsidóság vallásos érdekeit a szentföldön biztosítani.

Ugyanis mint az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagyváradi organizációja, valamint a Mizrachi Erdélyi Központja ezen idő alatt cionista tevékenységüknek a következő munkákból állottak: Keren Rajmet, Keren Hajesszód, Keren Hamizrachi, Poale Mizrachi, Mizrachi Bank, Palesztinai hivatal létesítése és szervezése, a Chaluc Hamizrachi-otthon megalapítása, a sékeláció levezetése, egy erős országgyűlési ifjúsági központ a Ceiré Mizrachi megszervezése, kisdidőnk oktatásának a Gah Joladim heberóvoda után való biztosítása, egy felnevelő hebernyelvre előkészítő és továbbképző heber irodalmi működést kifejtő Ivria kultúregyesü-

let megteremtése. Ezeket általunk kiadott propagandairatok terjesztése, sajtóközlemények elhelyezése, gyűjtések és összejövetelek megrendezése után eszközöltük. Ahhoz, hogy ezen munkáinkat keresztülvessük és szervezetünk belső életét felelevenítsük, legfontosabbnak tartottuk ama elemek megszervezését és bevonását, melyeknek a mizrachi-munka vezetőgárdájával kell válniuk. Ez pedig az ifjúság, melynek megszervezése szervezetünk egyik legfontosabb feladata volt. Ifjúságunknak két országos szervezete van, a Ceirót Hamizrachi és a Ceiré Hamizrachi. Az előbbinek, mely eredményes kulturális munkát fejt ki, célja zsidó leányoknak fegyelmezett, öntudatos, önnevelő igazi zsidó szellemben való nevelése eszményeink megvalósításának szolgálatában. Míg a Ceiré Mizrachi feladata a vallásos ifjúságunk igazi, gerinces zsidókká való nevelése, továbbá ideáljaink terjesztése s a bennük levő öntudat és fiatalos lelkesedésnek propaganda céljaira való felhasználása. Temperamentumunk lendületének úgy a belső munkában, mint a különböző akciók végrehajtásában megbecsülhetetlen értékük van. Ifjúságunknak köszönhetjük, hogy egyedül Nagyváradon a Keren Kajemetnek cca 2000 perselye van kihelyezve, de ugyancsak a Ceiré Mizrachi nagyváradi központjához tartozó 20 vidéki ifjúsági csoportnak tartozunk elismeréssel a Mizrachi vidéki szerveinek kiépítéséért is, mivel rendszerint ők voltak ennek a szervezési munkának az előfutárai.

(Folytatjuk)

• SZÍNHÁZ •

HETI MŰSOR:

Szerda este: **Diadalmas asszony** operett, új betanulással, Zöldhelyi Anna szerződött tag első fellépése. Bérleten kívül. Sorozatszám 70.

Csütörtök este: **Román előadás.**

Péntek este: **Diadalmas asszony** operett, új betanulással, Zöldhelyi Anna fellépésével, B) bérlet. Sorozatszám 71.

Szombat délután fél 4 órakor: **Jó gyermekek Mikulás délutánja**, olcsó helyárakkal. Sorozatszám 72.

Szombat este: Erdélyi Népkisebbségi Újság-írók tiszteletére rendezett diszeloadás, Kadárné Izsáki Margit vendégfellépésével Es Pippa táncol dráma. Bemutató, bérleten kívül.

Vasárnap délután fél 4 órakor: **Kis huncut**, operettjúdonság, mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 74.

Vasárnap este: **Román előadás.**

Hétfő este: **Es Pippa táncol**, dráma 2-szor, Kadárné Izsáki Margit vendégfellépésével A) bérlet. Sorozatszám 75.

Kedd este: **Román előadás.**

Szerda este: **Cárnó**, repriz bérleten kívül. Sorozatszám 76.

A hét összes előadásaira a jegyeket már vasárnap reggeltől kezdi árusítani a színházi pénztár.

A SZÍNHÁZI IRODA HIREI:

— **Diadalmas asszony Zöldhelyi Annával.** A színház ujonnan szerződött primadonnája, Zöldhelyi Anna szerdán este Csajkovszky örökéletű operettjében, a Diadalmas asszonyban lép föl először. Zöldhelyi Anna diadalal járta be Erdély és Csehszlovákia valamennyi magyar színházát és mindenütt elismerést és dicsőséget aratott. Szerződésének tehát még jobban meg fogja erősíteni az Erdélyben amúgy is páratlan nagyváradi operettensémet, a mely most a legszebb feladatok megoldása előtt áll. A Diadalmas asszony többi főszerepeit Bellák Aranka, Tompa Béla, Páger, Stoll, Kertész játsszák. A Diadalmas asszony szerdán bérletlőzetben, pénteken B) bérletben kerül színre.

— **„Es Pippa táncol.”** Szombat este a magyar újságírók országos kongresszusa alkalmából Gerhardt Hauptmann világhírű drámája „Es Pippa táncol” kerül színre Kadárné Izsáki Margit, Erdély egyik legkiforrottabb drámai művésznőjének vendégfellépésével. A diszeloadás az ország legkiválóbb hírlapírói lesznek jelen, ami ritka fényt fog kölcsönözni a Hauptmann-dráma kitűnő előadásának. „Es Pippa táncol”-ban a többi főszerepeket Tóth Elek, Darvas, Heté-

nyi, Lengyel, Bereng, Stoll és Kertész játsszák. Darabot Lengyel rendezi. „Es Pippa táncol” hétfőn A) bérletben kerül színre.

— **Jó gyermekek Mikulás.** Szombat délután lesz gazdag műsorral a jó gyermekek Mikulásja. A programban táncok, egyenes komédiák és a legkülönbözőbb mókák vannak. Minden jó gyermeknek jelen kell lennie a Mikulás-délutánon, amikor színre lép a Mikulás, Mit hozott a Mikulás Daninak, Patachon helygárbajára, Darvas és Csajkovszky mókája, amelyek az apró emberkének haragja jegyében fognak leperegni.

— **Kis huncut vasárnap délután.** Vasárnap délután lesz a színházban, mert este színházunkat látjuk. Délután fél 4 órakor sárga helyárak mellett Gilbert kacagós szép muzsikájú operettjúdonsága, a Kis huncut egy cimszerepben Bellák Arankával, bi szerepeket pedig T. Pogány Janka, S. Évi, Petróczy Aliz, Tompos, Páger, Stoll és Kertész játsszák.

— **Cárnó.** A jövő hét szerdáján lesz a színházban a Cárnó, melyet Menyhért és Biró Lajos világhírű drámája kerül reprizre. Ezt a szendrőcső most Amerikában több mint 300-szor játszották, folyton növekvő sikerrel. A Cárnó előadása nálunk is a legkiválóbb szerepeket kapja. A cimszerep Jósika Mici, bi szerepeket pedig L. Hollós Juci, Tóth Elek, Darvas, Stoll és Sós játsszák.

~ MOZI ~

— **Bernhardt Goetzke, Werner Xenia Desni, Hanna Radolph, Ivy D. Lionel Barrymore** olyan együttes, fogható ritkán találunk filmben. Ez híres német és angol színész játszik a „dita” című 7 felvonásos pompás filmben, amely ma szerdán utoljára látható a színházban. A Boccaccio után film részben pazar keleti miliőben és ben Velencében játszódik le. Az előadás 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. — Jön: „Rány!” a főszerepben Rod la Rocco Glória Swanson.

— **A könnyű és mosoly váltakozása.** Apolló világsszenzációt keltett filmjében: „Az utolsó ember”-ben, Jannin az egész világon páratlan nagy művésznő a közönséggel, amit éppen akkor egyik pillanatban kacagást csal az arca, a másikon pedig könnyet a szemébe. Uralkodik rajtuk és mi örülünk, hogy a filmművészet királya elérkezett hozzánk. „Az utolsó ember” az egész világon a legpikareszk műsor és mindenütt kellett venni a közönség egyöntetűségére. Az Apolló nagy áldozatok árán rendezte meg a híres Jannings-filmet, melynek bezárólag kerül vetítésre. — Váltás a jegyért, mert minden előadás után pótszékes zsúfolt ház néz végig.

VEGYE TUDOMAS

hogy valódi angol szöveiteiből legegységesebb

legtartósabb

legolcsóbb

árban készít

elsőrangú

uri ruhákat

SERES

Str. Josif Vulcan (Nagy Sándor)-utca

* Elegáns női kalapok Moskovits kávéházban.

Nagy szövetelárusítás!
15 napig tart.

Üzletiösszervezés
miatt raktaon levő összes férfi és női szövetek minden megfelelő árban kiárusítottak. — Alkalmi elárusításra kerülnek még 3000 drb. abrosz 200 lei; — prima minőségű liberti 68 lei.

Kardos J. és Társai
Steodor cukrászdával szemben.

25. december 2.

Cziegler menyasszonya rendül föl a megkötött kereskedőket

tartóztatott zsaroló rendőrségi besúgó, per Ignác ügyében még mindig folyik a Cziegler az ügyészség foglya. Dávidnak, hogy Cziegler nős ember, több te apja, most hathatós jogi védelmét Szandru nevű menyasszonya látja el, aki szindorség szolgálatában állott, mint besúgó Zsófia most feljelentette Cziegler ügyét, gondolva, hogy a vizsgálatot vezető így félre lehet vezetni.

Ma például feljelentette a Stern és a Mann kész férfi ruház tulajdonosait, akik a sofőrjüket követelték egy gummiköpenyért Cziegler vásárolt. Nem tud semmit a Cziegler és tiltakozik az ellen, hogy őt mo-

nem tartozik szorosan a vizsgálat anyaként ideiktatjuk még a következőket: Ebbe a körből láttuk, hogy Cziegler Nagyváradra szorosan be akart rendezkedni, sőt itt is igényelt egy kétszobás lakást. A lakással együtt.

A boldogult Bakó Bálint végrehajtó, a Ede ékszerész str. Olténia (Csenes) 5. szám alatti házában lakott egy kis mellékhelyiséges lakásban. A házu- sá Sichert egy szobás lakásban lakott, de a borbotta a köztisztviselőben álló Bakó-fa- Amikor Bakó Bálint meghalt, Sichert háztulajdonos megállapodott a hátrama- tál, hogy a lakást neki adják át, mivel neknek Magyarországra. Az özvegy megál- t a házigazdával és ezt a megállapodást a lakáshivatal is úgy, hogy Sichert zködött saját házában megüresedett la- Akkor jött Cziegler és megigényelte a Mint köztisztviselő. Sichert Ede a maga n nem törődött a nagyhangú emberrel és nyugodtan bent van a lakásban.

MIL JANNINGS

a legnagyobb német filmdr. v. sz.

Mil Jannings

az Utolsó ember címszerepét

az utolsó ember

ennek, az egész világon elismert nagy hírneve van

az utolsó ember

a hatalmas film az első, amelyet Amerika a háború óta befogadott.

Az Apolló mozgó

az Utolsó ember c. hatalmas

film 1925 december 1-4-ig

„LEGUJABB”

Anghelescu a kamara elé terjesztette a magánoktatásról szóló javaslatot

Bukarestből jelentik: A szenátus, mai ülésein Gussi szenátor az államvasutaknál alkalmazott alsóbbrendű személyzet vissza- éselei ügyében interpellált.

Theodorescu szavaz teszi a bolgár komitási bandák kadrilateri garázdaikodá- sát.

Duca külügyminiszter kijelentette, hogy a kormány több ízben interveniált a

betörések ügyében Szófiában.

Ezután a szenátorok a bizottságokba vonultak vissza.

A kamara mai ülésén Anghelescu közoktatásügyi miniszter beteriesztette a magánoktatásról szóló javaslatot.

A költségvetési vitát pénteken kezdik meg.

Ingyen kapja meg

újévkor a „Nagyvárad” minden olvasója a „Nagyvárad” szép és gazdag naprárt. Min- den előfizetőnknek pontosan fogjuk a nap- tárt hához szállítani.

Azok, akik naponként vásárolják meg lapunkat, tegyék el mátol fogva a lap első címlapját egészen karácsonyig. Ezekkel az összegyűjtött lapokkal szemben minden ol- vasó megkapja ingyen a naprárt.

A „Nagyvárad” előfizetési ára — a többi helybeli lapokkal egyformán — tíz lelei drágább. El bennünk a biztos remény, hogy nem lesz egyetlen előfizetőnk sem, akinek 60 leit meg nem érne havonta a „Nagyvárad”, amely a magyar közönség legjobb barátja, informálójá, érdekeinek védelmezője.

Többek érdeklődésére ismételten közöl- jük, hogy a lapkiadók szindikátusának szí- goru határozata folytán senkinek a megje- lött előfizetési áránál olcsóbban a lapot nem adhatjuk.

Henri Marteau Nagyváradon

A hegedűirodalom s klasszikuszené kedve- lőire ismét ritka örömmünne vár Nagyváradon. E hó 10-ére — egyszeri szereplésre sikerült meg- nyerni Marteau-t, a pompás francia mesterhe- gedűst, ki a berlini zenei főiskolán Josef Joachim örökét vette át a hegedű-mesteriskola vezeté- sében.

A legutóbbi évtizedben — a világháború fo- lyamán — Marteau Mester személyét régóta világhírűvé alapozott művészi renoméj-án felül egyénileg még azon apárt érdekessé is övezte, hogy a háború egész /tartama alatt internálva volt Németországban, s mint ilyen a katonai ellenőrző szervek részéről egyike volt a ten- denciózusan, felette szigorúan megfigyelt idege- neknek. Fortént pedig ez azon onál fogva, mivel Marteau neje — egy fanatikusan sovi- niszta francia nő — ellen a kémkedés alapos gyanuja merült fel. Madame Marteau hosszú ideig vizsgálati fogságban is volt, azután férjétől elkülönítve szigorúan internálták, s attól fogva Marteau-ban sem bíztak többé, annál kevésbé, mert a Mester tartalékos francia főhadnagy (premier-lieutenant) volt, minék következtében őt is ugyancsak erősen szemmel tartották. A határt átlépnie tilos volt, amint hogy senkivel sem levelezhetett, sem személyes érintkezést fenn nem tarthatott.

Marteau most 55 éves. Végtelen érdekes, átszellemült, nemes ivelésű művész-arc. Ifjabb éveiben a megtestesült francia elegancia volt külső megjelenésében, — játékában ma is az. Magasabb zenei kiképzését Parisban Pierre Marsick-tól nyerte. Geniben saját nevére el keresztelt vonóségyes tartsulatot kreált, mellyel beutazta az egész világot. Marteau remek ka- marazenész, s jeles komponista, ki a hegedű- irodalmat néhány értékes hegedűversenyével gazdagította. Utolsó hegedűkoncertjét tavaly sa- ját előadásában mutatta be. Rutinos, izléses dirigens, átdolgozásai a klasszikusok s roman- tikusok műveiből (Schubert stb.) igen szép munkák.

Egy egyszerű Beethoven-románca éppen annyi érdekességet tud beleszőni, azt annyi egyéni színnel képes ékíteni, mint amily nagy- vonalú egyéni felfogással játszik egy hyper- modern Kavel, vagy egy futurista olasz: Lidico Pizzetti szonátát.

Tekintve, hogy a Mester már évtizedek óta Berlinben domicilál, immár naturalizált német- nek minősíthető. Ha francia maradt legyen,

ugy nevé szülők hazájában, Franciaországban — tudás s klasszicitás doigában — a legna- gyobb francia Mesterhegedűsök: Eugène Isaye és Jaques Thibaut tőle helyezték volna. Mar- teau ma Hubermann, Fritz Kreisler, Heifetz s Flesch mellett a legnépszerűbb hegedűtánj a kontinensnek.

Guttman Miklós.

UJDONSÁGOK

A NAGYVÁRAD ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:	Vidéken:
Égész évre . . . 720 lei	Égész évre . . . 800 lei
Félévre . . . 360 „	Félévre . . . 420 „
Negyedévre . . 180 „	Negyedévre . . 220 „
Egy óra . . . 60 „	Egy óra . . . 80 „

Telefonszám 38.

* Három bizottság keres külföldön köl- csönt. Bukarestből jelentik: Jól informált pénzügyi körök úgy tudják, hogy most egy- szerre három bizottság járja a külföldet, hogy kölcsönt szerezzen a komercializá- láshoz. Az első bizottságban Oszkár Kiriaci- escu, Stirbei herceg és Kaufmann, a Banca Kredit igazgatói vannak. Ez a bizottság Amerikában próbált szerencsét. Oromolu és Victor Antonescu Angliában járják végig a pénzembereket. A Washingtonban tárgyaló bizottságnak Bratianu pénzügyminiszter táviratot küldött, hogy a tárgyalások befe- jezése után menjenek Kanadába és ott pró- báljanak a komercializáláshoz kölcsönt szerezni.

* Román Valér Bukarestbe költözik. Ko- lozsvárról jelentik: Dr Román Valér ügy- véd, a Keresztény Nemzetvédelmi Egyesület fő- titkára lemondott tagságáról, most Bukarestbe tette át székhelyét.

* A vonaton történik ezután a vám- és útlevélvizsgálat Püspökiben. Budapestről je- lentik: A magyar—román kormányok kikül- döttel Aradon két napig tanácskoztak, hogy a nemzetközi vonatok menetrendjét megro- vidítsék. Két napi tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy a vám- és útlevélvizs- gálatot Kürtös és Biharpüspöki állomásokon a két állam közegei a vonaton menetközben elvégzik.

* A kereskedők amnesztiát kérnek. Bu- karestből jelentik: A kereskedők küldötté- sége ma felkereste Tancred Constantinescu minisztert és arra kérték, hogy karácsony- kor részesítsék amnesztiában azokat a ke- reskedőket, akik a spekulatörvény átlépése miatt kaptak büntetést. A miniszter kijelen- tette, hogy nem ellenzi ezt. ha az igazság- ügy miniszter is vele egyvéleményen van. A kereskedők holnap az igazságügyminisz- terhez fordulnak.

* Megállapodásra vezettek a nemzeti és paraszi-párt közötti tárgyalások. Bukarestből jelentik: A nemzeti-párt és a paraszi-párt kö- zötti tárgyalások megállapodásra vezettek. Egyedüli véleménykülönbség néhány mandátum elosztása körül volt, mert a nemzeti-párt pro- porcionális alapon akarta ezt elintézni. A meg- egyezés azonban már ebben a kérdésben is biztos.

Zitan-féle iztelen és szagtalan csuka minden gyógyszerárban és drogériát kapható. Romániai főraktár: drogéria Oradea.

HLORODONT-SZÁJVIZKIVONAT.
100 kalapok 200 leitől Moskovits

gigénikus orvosi haskötő, kényelmes
számlatra, gyomor-, vese-, máj-, méh-
műtések, sérvek és operációknál. Ren-
delt Kovács Sándorné specialistánál,
Szeged.

Film Riport december 1-én megjelent
számában a filmstárok legkedveltebbjeiről
számos érdeklődésre találó közlemények-
ről. Swanson legújabb botránya, Rod la-
gel. Kátyavárban laknak az amerikai
film, Filmszínészek súlyos balesete, Tit-
mormadók jelentkezhettek, Nem min-
dörmadonna enniváló stb. irodalmilag is
cikknek adnak értékes keretet. Rejtvé-
gyejejtések, megfektők névsora egészítik
magas nivóju tartalmát. Ára 8 lei. Kap-
csolatban újságárúsnál.

százalékosnak a kutyák. Tegnap dél-
szőlőhegyen az irodából haza igyekvő
Rózi 16 éves irodista kisasszonyt
látta egy kutya. Azonkívül, hogy letépte
a kutyát, amely különösen egy irodába járó
is nagy érték, megharapta felső lábá-
t a több helyen. A megrémült leányt gon-
dosi ápolás alá vették.

226. évre szóló Ügyvédi határidő
kapható a Hegedüs Hirlapirodában. Ára
lei.

Biri néni legújabb szakácskönyve
a Hegedüs Hirlapirodában. Ára
Hegedüs Hirlapiroda Menetjegy-
Mefonszáma 458.

NYILTTÉR

Mindazok, kik felejthetetlen jó
társak betegsége és halála alkalmával
ártatlan fájdalommal részvételükkel
visszatérni óhajtottak, ezúton fogadják
szószentetket.
Madas-család.

den kivándorlási ügy- köt le kell tartóztatni

ár nappal ezelőtt Hans Ottó Roth
képviselő nagy feltűnést keltett a par-
tiban egy interpellációjával, amelyet a
dorlási ügynökségek jelkissmereden
báráiról mondott. Az interpellációnak
mijott időszertüség, hogy az utóbbi
ok alatt a kivándorlási verbuváló tevé-
ségei rabszolgaságra verbuváló tevé-
ségei akkora méreteket öltött, hogy a
gok akaratlanul is újabb és újabb visz-
ésekbe ütköztek.

Hans Ottó Roth interpellációja a mi-
rtanács elé került, amely utasította a
munkügyi minisztert, hogy haladéktal-
an a legszigorúbb intézkedéseket fogana-
a a kivándorlási ügynökségek ember-
kedelmi üzemei ellen. A munkügyi
ster 20.973. szám alatt körrendeletet
tt az összes vármegyei prefekturákra
hivta őket, hogy a legmesszebbmenő
memmel őrizték ellen az ügynökségek
báráit.

A munkügyi miniszter rendelete a rég-
zükséges megszigorító intézkedéseket
almazza. Köteletségévé teszi legelő-
a rendőri és közigazgatási hatóság-
ak, hogy indítsanak erőves nyomozást

az engedély nélkül és titokban dolgozó ügy-
nökségek leleplezésére. Kivándorlási ügyek-
kel foglalkozni csak tiz hajózási vállalatnak
van joga.

A tiz vállalat nevét felsorolja a rendelet
és ezeknek a működését is szigorú intézke-
désekre szabályozza. A társaságoknak nem
szabad „rabszélő” ügynököket küldeniök a
vidéki falvakba, ahol a hiszékeny földmive-
seket és elégedetlen munkásokat könnyű
fényes ígéretekkel elcsábítani a tengerentúli
rabszolgamezőkre. Kivándorlási ügyekben
felvilágosításokat adni csak akkor szabad a
társulatoknak, ha valaki önként keresi fel
őket irodájukban. Levélel érdeklődésre csak
levélben lehet válaszolni és szigorúan tiltva
van, hogy a társaság ügynököket küldjön ki.
A kivándorlási társaságok irodái nem fog-
lalkozhatnak útlevélszerzéssel. legelőjebb a
kész útlevélek vizumoztatását vállalhatják,
ha a kivándorló egyenes kéressel fordul
hozzájuk. Fiókirodákat csak azokon a helye-
ken tarthatnak az elismert társaságok,
ahova a hatóságoktól engedélyt kaptak.

A munkügyi miniszter rendeletének zá-
radéka a közigazgatási és rendőri hatóság-
oknak szól. Fölhívja őket, hogy a legeré-
lyesebb harcot kezdjék meg a kivándorlási
üzemek leleplezésére. Az utazó és kíván-
dorlásra csábító ügynököket haladéktalanul
tartóztassák le s minden legcsekélyebb meg-
figyelésükről, ami e lelketlen emberkeres-
kedők üzemeire vonatkozik, távirati jelen-
tést küldjenek a munkügyi miniszterium-
nak.

Hegman-szinkör heti műsora:

Előadások kezdete hétköznap 5, 7 és 9
órákor.

Vasárnap és ünnepnap 3, 5, 7 és 9 óra-
kor.

Elővételi pénztár délelőtt 10 órától 1
óráig.

Szerdán: „A tűz-táncosnő”, izgalmas
társadalmi dráma. Főszereplők: Alfred Abel,
Ruth Weyher, T. Berlinnel, Rendes hely-
árakkal!

Csütörtökön: „A tűz-táncosnő”, izgalmas
társadalmi dráma. Főszereplők: Alfred Abel,
Ruth Weyher, T. Berlinnel, Rendes hely-
árakkal!

Pénteken: „A tűz-táncosnő”, izgalmas
társadalmi dráma. Főszereplők: Alfred Abel,
Ruth Weyher, T. Berlinnel, Rendes hely-
árakkal!

A legjobb és legmodernebb
MALOMGÉPEKET
gyártja és raktáron tart, ugymint:
Szabadon lengő szikszitákat
„RADIAL” szikszitákat 1925. típus
„REFORM” dara és darce szikszitákat
Gabonasziksziták és hántológépeket
Uj malomokat tervez és berendez
kiváló külföldi szakemberek vezetésével.
Hodossy Géza malomészialya
NAGYVARAD, Str. Moldova 29. Telefon 250
Famegmunkálás gépeken a legutányosabb árban

Északromániai Karácsonyi

Mintavásár Satu-Mareban 1925 dec. 5-11.

Radio. :: Ünnepi előadások. :: Kongresszusok.
Ünnepélyes megnyitás: december 5-én dél-
előtt 10 órákor. — Tárgysorsjáték.

• TÖZSDE •

Bukarest, december 1. (Zárlat.) Deva-
zák: Páris 878, London 1077, Newyork 221 és
háromnegyed, Milánó 902, Zürich 4285, Wien
31, Prága 660. Valuták: Font 1060. fr. frank 900,
svájci 42. lira 905, dinár 388, dollár 221, osztrák
31.5, magyar 31, szokol 650.

Zürich, december 1. (Zárlat.) Berlin
12350, Amsterdam 20875, Newyork 518 és há-
romnegyed, London 2513, Páris 2065, Milánó
2090, Prága 15 és háromnegyed, Budapest 7270,
Belgrád 920, Bukarest 237.5, Varsó 56,
Bécs 7315.

A külföldi vasúti jegyeket mindenkinek
szigorúan a napi kurzuson árusítja a Nemzet-
közi Hálókocsitársaság nagyváradi fiókja,
(Hegedüs Hirlapiroda).

Mielőtt

ajándék- tárgyakat

vásárolni akar, okvetlenül nézze meg
saját érdekében a most érkezett

Francia, Német és Cseh
legszebb különlegességeit
üveg-, porcellán-
és díszműárakban

Vétel nem kötelező!
Eladás nagyban-kicsinyben!

Frafil Komlós Testvéreknel
gyári raktár — nagykereskedés
Oradea-Mare—Nagyvárad
Str. Nicolae Iorga (Zöldfa-u.) 13.

Szula ólom

megvételre kerestetik

Sonnenfeld R-t

Str. Prințul Carol (Szilágyi Dezső-utca) 6

* Nagy „Modell Album” és ezenkívül
igen sok divatlap legújabb száma kapható a
Hegedüs Hirlapirodában.

* Vizumát (magyar) 24 óra alatt 540
leiért intézi a Hegedüs Hirlapiroda.

* Külföld- és belföldre utazók figyel-
mébe ajánljuk, hogy hálókocsi- és vasúti-
jegy megváltásáról a Hegedüs Hirlapirodá-
ban gondoskodjanak. Telefon 458.

**Apróhirdetés egy
szó ára 4 Lei, vas-
tag betűvel 8 Lei.
legkisebb hirdetés
10 szóig 40 Lei.**

OKTATÁS

Héber és román órákat ad legmodernebb metódus szerinti tanító előnyös díjazásért. Josif Stössel, Feinek Str. Manasterii (Zárda-utca) 2. sz. 5515

Donái

Strada D. Cantemir 30.
(volt Beöthy Ödön-u.)

**Gyakorlati
tanfolyam
Gyorsírás
Gépirás
Könyvvitel
Nyelvok
Olcsó árak!**

LAKÁS

Butorozott szoba fiatal-
embereknek kiadó. Dimitrie
Cantemir (Beöthy Ödön-
utca 22. 5511

ELLÁTÁS

Ébéd vacsora kosztot ke-
resek zsidó családnál.
„Házi” jellegre a Hegedűs
Hirlapirodában. 5517

Alkalmazás

Szobaleány ügyes azonnal
felvétetik. Sonnenfeld Gusztáv,
Str. Prințul Carol (Szi-
lágyi D-u.) 6., II. emelet.
5432

Házvezető ki perfect
főz, a falusi háztartás min-
den ágában járás, szor-
galmas urnó, ilyen minő-
ségben hosszabb ideig mű-
ködött, január 1-re állást
keres. Str. J. C. Brătianu
(Szaniszló-u.) 44. 5500

Tiszteletes minden
azonnalra felvétetik Reg.
Ferd. 12., III. em. ajtó 21.
5505H

Tanuló leányokat felvesz
a Pelikan-Mill borítékgár
Strada Regele Ferdinand 20.

Szobaleány azonnal fel-
vétetik. Dr. Pogány, Vitéz
Mihály (Nagypiac)-tér 10.
5523

Minden főző jó bizo-
nyítvánnyal azonnalra fel-
vétetik. Str. Alexandri 38.
Lőrinc. 5522

Két éves gyermek mellé
feltétlenül tisztességes lányt
kerestünk azonnalra. Kram-
mer, Nic. Jorga (Zöldfa-u.)
17. sz. 5530

4 polgárt végzett ügyes
gép- és gyorsírást jól értő
leány állást keres. Aron,
Terézia-utca 4. ajtó 4. 5519

Házvezető 35-40 év
körüli, jó megjelenésű,
gyermektelen intelligens
urinőt keres egy vidéki
nagyobb városban lakó
orvos. Ajánlatok B. jel-
zéssel Careii-Mari-ba, Str.
Vaida-Voivoda 10. szám
 alá küldendők. 5520

Íróasztal ajánko-
zik rendkívül ügyes, meg-
bízható magyar író, a ka-
tonaságnál most szerelt le,
románul is jól tud. Tisz-
teletes, dolgos, hűséges
ember. Címét szívesse-
gől közli a Hegedűs Hir-
lapiroda. 5524

Fűszeres csakis gy-
akorlott detaillista felvéte-
tik. — Jeletkezni Stein,
Sztaroveszki-ut 17. vagy
lakáson déli órákban, Ep.
Ciorogariu (Uri)-u. 32. 5525

Minden főzőnő magas
fizetéssel, jó bizonyítvánnyal
felveszek december
15-re. Krammer, Nic. Jorga
(Zöldfa-utca 17. 5529

Adás-Vétel

Magas áron megvételre
keresem Gárdonyi Géza
Bor című színművét. —
Drasche Lázár Eva kis ke-
ze, Ferenci Árpád Andre-
jevna Nadja forradalma,
Janson Gusztáv Costa Neg-
ra, Jókai Mór Egy az Isten,
Aki a szívét a homlo-
kán hordja című könyve-
ket. Cím a Hegedűs Hir-
lapirodába. 5470

**Ocska vasat, gép-
törödéket, tiszta
réz és horgany-
hulladékot
minden mennyiség-
ben vásárol az
UNIO
Waggongyár R.-I.
Safu-Mare**

Mikulás
ajándéknak a legalkalmasabb a
karácsonyi Moravetz 1926-os al-
bum. — Ára 180 lei. — Kapható a
Hegedűs Hirlapirodában.

Körözni
kellene mindenkit, ki lábbelijét nem
„SAS”
védjegű cipőkremmel tisztítja.

Ruhákat vegyünk fest, tisztít
gallérokat, kézelőket, legszebben **mos és vasal**
Szabó László
Strada Take Ionescu (Körös-utca) 1. szám
Flórk: Bazarepülei, Bulev. Reg. Ferdinand

ESŐERNYŐ legolcsóbb a készítőnél
**Rosenberg
Testvérek**

Jorga (Zöldfa-ut) 8. - Behúzás, javítás gyorsan készül

Pivnița Statului din Dișig.
No. 356—1925

Felhívás.
A diószegi állami pincészet, amelyet
ujjonnan renováltak és berendeztek, bár-
mely mennyiségű bort elfogad kezelés,
egészséges állapotban megőrzés végett
minimális díj fejében.
A pincészet vezetősége garantálja az
átvett bor mennyiségét — a vis major ki-
vételével — a magyar rezsimből maradt
és ma is érvényes szabályzat szerint.

Telefonkészülék meg-
vételre keresek. Cím a He-
gedűs Hirlapirodában. 5508H

Jókai Mór: Egy az Isten
című könyvét magas áron
megveszem. Cím a Hegedűs
Hirlapirodában. 5472H

Ponson du Terrail: A
vadorzó kutyája. Erdős Ren-
ée Norina című könyve-
ket megvételre keresem.
Cím a Hegedűs Hirlapiro-
dában. 5471H

Eladó a vasház azonnal
beköltöztethető 2 szobás
komfortos lakással. Be-
vebét a helyszínen Nicu
Filipescu (Szarvas-sor) 7
szám. 5521

Naszni női fekete kabát,
egy zsakett öltöny, cipők,
ruhák olcsón eladó. Cím:
Cuza Voda (Szacsavay-utca)
19. sz.

Gyönyörű új sötétzöld fi-
nom női kabát szövet na-
gyon olcsón eladó. Cím a
kiadóban. 5455

Magánház Olasziban, új
háromszobás elfoglalható
300.000 leiert. Ertekezés
dr. Váradi ügyvédnél, Par-
cul Traian 12. 5459

Íróasztal nap-
ba vagy varro-
mas, munkaasztal-
dok eladó. Cím
dus Hirlapirodá

Kereskedelmi
lysis kiadó. —
király-ut 19.

Eladó Félix-für-
Bihor szálloda
étteremmel 4
hold szántóföld,
melegház, szan-
igen alkalmas, sz-
telep. Weisz C.
Besarab (Nyomcu

Dívatos női ka-
lyen leszállított
választékban Sz-
tyás női szabó,
orghe Lázár (v.
63. szám.

Zongora legkiv-
gol gáztármány
Moldova (Kálván-
emelet balra.

Üzlethelyiség
(Kossuth-utca le-
sabb helyen) le-
adó. Cimeket a

Eladó jókaban
bunda és lábsz-
Theatrului (Sz-
4. II. em.

Kiadó Piața Re-
Bemer-tér közel
üzlethelyiség,
alkalmas. Bármily
bizást elfogad
híne ügynők
Alapi No. 1.
1-4-ig.

Különb

Géphizmést v-
és rendes varró-
csón tanítók
állandóan kaph-
Str. Plevnei (Tim

Ügyes varró
munkát keres,
ajánkozik. Cím
Jolán, Str. Dimit-
mir (Beöthy Öd

Himző nő, ki m-
nagyon szépen k-
kát vállal, házho-
Str. Cuza Voda
utca) 65.

Folyó évi nove-
21-én az esteli el-
a színháznál, az e-
holy baloldali to-
gén a tűzoltó egy-
sált talált. Igazol-
nosa átvetheti a
talban.

Remél

tudja már, ho-
„Palace”-b

VIZUMON

DEUTS

a futár

Útleveleket el-
.....

Óra-, éks

Javítás

telősség mel-
készíték. Órák, é-
raktáron. Ocska
veszek

BRENN

Strada Vlahe-
(Szt. János-ut-
.....